

use of weapons, ammunition or explosives is due to the following: the rapid development of new developments in the field of weapons; the weakness of the control system for the movement of arms, ammunition and explosives along the line of delineation between the Armed Forces of Ukraine and terrorist groups in the east of the country; significant influence of the operation of the joint forces on the socio-demographic structure of society; the growth of stressful and psychological stress on people, the emergence of panic sentiments, generated by the presence of negative military, economic and social factors; the activities of military-type informal associations; an increase in social tendencies towards the violent resolution of conflicts, the spread of cruelty and violence; low coordination of actions of power structures during antiterrorist operations; availability of an extensive database in the open arrays of the Internet for the creation and use of weapons and explosive devices; availability of freely available means of so-called "dual" use, which can be used as components for homemade explosives; the significant spread of websites on the Internet with extremist ideology, etc.

For organizations and the effective conduct of a full-scale anti-terrorist operation, coordination of the various forces of law enforcement, military and civilian bodies is necessary. One of the important interacting units is the cynological service. The effectiveness of using bio-detectors for detection and subsequent neutralization of explosives depends on the implementation of an interconnected set of measures, which include: first, their careful selection; secondly, a special technique for training special purpose biological detectors for explosives; thirdly, the corresponding training of dogs-biodetectors, which was analyzed in the article.

Keywords: *dogs-biodetectors, terrorism, special and anti-terrorist operations, explosive devices and substances, weapons.*

УДК 343.985.7

Карпенко Р. В. ©

викладач

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

DOI:10.31733/2078-3566-2018-3-131-136

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕТАПІВ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗАПОДІЯННЯ ТІЛЕСНИХ УШКОДЖЕНЬ, УЧИНЕНИХ НЕПОВНОЛІТНІМИ

На основі аналізу думок науковців щодо поняття та сутності наукової категорії «етапи розслідування» сформульовано власне розуміння змісту цього поняття. Визначено сутність і завдання початкового та подальшого етапів розслідування заподіяння тілесних ушкоджень, учинених неповнолітніми. На основі аналізу практики розслідування злочинів виокремлено типові слідчі ситуації для кожного з етапів розслідування заподіяння тілесних ушкоджень, учинених неповнолітніми.

Ключові слова: *етапи розслідування, неповнолітній, тілесні ушкодження, початковий етап, подальший етап, типові слідчі ситуації.*

Постановка проблеми. Процес розслідування являє собою складну розумову діяльність слідчого, який на основі аналізу події минулого, що відображається у слідах, повинен відтворити обстановку вчинення кримінального правопорушення, виявити осіб, які вчинили злочин, та встановити інші обставини, що мають значення для справи. Будь-який розумовий процес, у тому числі й розслідування злочину, неможливий без чіткого розуміння цілей та кінцевого результату, а також шляхів досягнення цього результату, тобто засобів та методів діяльності. Необхідною умовою для досягнення мети розслідування є його планування, яке, у свою чергу, є початком організаційної діяльності слідчого по розслідуванню злочину. Планування розслідування є необхідною умовою ефективної організації роботи слідчого по конкретному кримінальному провадженню. Одним із принципів планування є його динамічність, тобто відповідність запланованих дій ситуації, що виникає на певному етапі розслідування. Періодизація розслідування, а саме поділення його на етапи, що характеризуються сукупністю властивої тільки цьому етапу інформації, є одним з фундаментальних понять у методиці розслідування злочинів окремого виду.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Теоретичним розробкам окремих криміналістичних методик приділялася значна увага вчених-

криміналістів: Ю. П. Аленіна, Л. Ю. Ароцкера, В. П. Бахіна, В. Д. Берназа, Р. С. Белкіна, Т. В. Варфоломеевої, А. І. Вінберга, А. Ф. Волобуєва, В. Г. Гончаренка, О. О. Ейсмана, В. А. Журавля, А. В. Іщенко, Н. С. Карпова, В. О. Коновалової, О. Н. Колесніченка, В. П. Колмакова, В. П. Корж, І. І. Котюка, В. С. Кузьмічова, В. К. Лисиченка, В. В. Лисенка, В. Г. Лукашевича, Є. Д. Лук'янчикова, М. В. Салтєвського, Р. Л. Степанюка, М. Я. Сегає, В. В. Тіщенко, К. О. Чаплинського, Ю. М. Чорноус, В. Ю. Шепітька, Б. В. Шура, М. П. Яблокова та ін. Водночас, незважаючи на ґрунтовну розробку загальної методики розслідування злочинів, питання етапів розслідування та їх змісту потребують додаткової розробки, особливо при дослідженні методики заподіяння тілесних ушкоджень, учинених неповнолітніми.

Метою статті є виокремлення етапів розслідування заподіяння тілесних ушкоджень, учинених неповнолітніми, визначення критеріїв їх розмежування та завдань кожного з етапів, формулювання типових слідчих ситуацій на кожному з етапів.

Виклад основного матеріалу. У сучасній криміналістиці процес розслідування поділяють на початковий, подальший та заключний етапи. На кожному з цих етапів проводяться певні організаційні, слідчі (розшукові) дії та інші заходи, обумовлені слідчою ситуацією.

На думку І.М. Лузгіна, етап розслідування – це «такий його елемент, що являє собою взаємопов'язану систему дій, об'єднаних єдністю завдань, умовами розслідування, специфікою криміналістичних прийомів» [1, с. 86]. Під етапом розслідування В. К. Гавло розуміє «просторово-часовий відрізок, що об'єктивно фіксується в загальній системі розслідування, яка характеризується настанням якісно визначених змін, пов'язаних зі встановленням (невстановленням) обставин предмета доказування в результаті здійснення слідчих та інших дій, об'єднаних єдністю завдань і ситуацій розслідування» [2, с. 8].

Переважає більшість науковців приділяють увагу початковому етапу розслідування, оскільки отримані за результатами його проведення дані значною мірою визначають напрямки подальшого розслідування та його успіх в цілому. Значну увагу періодизації розслідування приділяв Л. Я. Драпкін. В основу поділення розслідування на етапи він поклав інформаційно-функціональний принцип та виділив такі критерії, якими характеризуються кожен з них: «1) типові слідчі ситуації, що мають домінуюче значення для кожного з етапів; 2) роль й значення версій для розслідування, основні особливості їх побудови й перевірки; 3) обсяг та зміст вихідних даних, що перебувають у розпорядженні слідчого на початку етапу; 4) основні завдання, які зважаються на відповідному етапі; 5) домінуюча спрямованість діяльності учасників розслідування; 6) обстановка й умови розслідування, що визначають найбільш стійкі риси проведення процесуальних, оперативно-розшукових і інших дій (склад, структура, особливості об'єднання в тактичні комплекси, ступінь концентрації сил та засобів, темп проведення тощо)» [3, с. 350–351]. Початковий етап розслідування Л. Я. Драпкін характеризує так: «Домінуючою рисою початкового етапу є проблемно-ситуаційний характер розслідування, що досить часто через різку та хронічну нестачу інформації набуває вкрай гострої форми» [3, с. 351]. Основним завданням даного етапу він вважає «виявлення необхідної доказової і тактичної інформації та її носіїв (джерел). Основне завдання етапу зумовило і його головну функцію – пошуково-розвідувальну спрямованість у діяльності слідчого та працівників органів дізнання, що взаємодіють із ним, а також провідну роль слідчих та оперативно-розшукових версій» [3, с. 352]. Р. С. Белкін зазначає, що «основна спрямованість етапу – це інтенсивний пошук, виявлення і закріплення доказів. На цьому етапі здійснюється основна робота з розкриття злочину. Дії слідчого та оперативних працівників на цьому етапі характеризуються максимальною оперативністю, в більшості випадків масовістю, невідкладністю. На цьому етапі визначальним фактором є час» [4, с. 784–785]. На думку І. О. Возгіна, початковий етап розслідування являє собою систему слідчих дій, що характеризуються «невідкладністю, безперервністю та порівняно коротким часом їх проведення з метою вирішення загальних і специфічних для цього періоду завдань» [5, с. 154].

Більш широкий перелік ознак, що відрізняють початковий етап розслідування від інших, виділяє О.Г. Філіппов. Він зазначає, що слідчий на початковому етапі частіше за все не має розгорнутого плану розслідування, а буде свою роботу виходячи з типових версій, на підставі яких визначає простий перелік слідчих (розшукових) дій та інших заходів, що підлягають невідкладному проведенню. «Усі ці обставини, безперечно, суттєвим чином впливають не тільки на характер організаційної роботи слідчого у ході по-

чаткового етапу розслідування, визначення кола та послідовності проведення слідчих дій, але в ряді випадків і на тактику їх проведення» [6, с. 17]. Щодо конкретних завдань початкового етапу, ми погоджуємось з думкою А.Ф. Волобуєва, який визначає їх так: «Встановлення місця, часу й обстановки злочину, його сутності, а також виявлення, фіксація та вилучення його слідів – джерел доказів; встановлення, розшук і затримання особи, підозрюваної у скоєнні злочину; збирання доказів, достатніх для притягнення особи як обвинуваченої (хоча б за одним епізодом злочинної діяльності)» [7, с. 28].

Наведені думки науковців свідчать, що початковий етап характеризується недостатньою інформативністю та короткостроковістю, що формує його завдання та функції, виконання яких забезпечує підґрунтя для подальшого успішного розслідування в цілому.

Серед науковців не склалося єдиної думки з приводу розмежування етапів розслідування, що, з одного боку, пояснюється дискусіями про двох- та трьохелементну структуру розслідування. Виділяючи два етапи розслідування, І. М. Лузгін окреслює межі етапів таким чином: «Перший – від порушення кримінальної справи до пред'явлення обвинувачення. На цьому етапі збираються та оцінюються фактичні дані, необхідні для вирішення питання про порушення кримінальної справи, затримання обвинуваченого та пред'явлення обвинувачення. Другий етап – від пред'явлення обвинувачення до закінчення слідства. Головна мета даного етапу – дослідження та оцінка доказів із урахуванням показань обвинуваченого та прийняття рішення у справі» [8, с. 89]. Виділяючи три етапи розслідування, М. П. Яблоков зазначає: «На початковому етапі висувають версії, складають план розслідування та проводять початкові слідчі дії. На наступному етапі основним напрямком розслідування є встановлення злочинця та його розшук, а при затриманні – збір додаткових фактичних даних, які б його викрили, пред'явлення йому обвинувачення. На заключному етапі здійснюється підготовка й виконання вимог, пов'язаних із закінченням розслідування» [9, с. 495–497]. Виділяючи два етапи у розслідуванні В. К. Лисиченко окреслює дії на кожному з них таким чином: «На початковому етапі розслідування після порушення кримінальної справи основною задачею розслідування є вивчення обставин події, виявлення та фіксація слідів та інших доказів, особливо тих, що швидко змінюються чи взагалі можуть зникнути. Наступний етап розслідування починається після пред'явлення підозрюваному постанови про притягнення як обвинуваченого та його допиту» [10, с. 100–114]. На думку В. В. Логінової, «початковий етап розслідування заповідання тілесних ушкоджень, як поняття суто криміналістичне, використовується для позначення певного періоду досудового розслідування, під час якого слідчий чи особа, яка проводить розслідування, провадить слідчі дії та організаційні заходи для встановлення всіх обставин злочину та особи підозрюваного» [11, с. 82]. Як випливає з наведених думок науковців, проблема періодизації розслідування частково пов'язана з положеннями існуючого на той момент КПК.

Аналізуючи думки науковців та положення чинного КПК України можна стверджувати, що початковий етап розслідування починається з моменту повідомлення в органи поліції про вчинення кримінального правопорушення та закінчується затриманням особи та оголошенням йому повідомленням про підозру. З криміналістичної точки зору на цей момент має бути зібрано достатньо доказів, що свідчать про причетність особи до вчинення злочину. Подальший етап розслідування триває до моменту, коли слідчий, прокурор вважає зібрані під час досудового розслідування докази є достатніми для складання обвинувального акта. З криміналістичної точки зору мають бути проведені всі можливі слідчі (розшукові) дії, отримані результати всіх призначених по справі експертиз і повністю сформовано доказову базу. На нашу думку, заключного етапу в умовах існуючої на сьогодні системи кримінального провадження та положень КПК не може бути. В криміналістичній літературі науковцями справедливо не приділялось достатньо уваги заключному етапу розслідування у зв'язку з його малою інформативністю та нескладністю у тактичному розумінні. Л. Я. Драпкін так характеризує заключний етап розслідування: «До заключного етапу входять процесуальні дії з повного завершення провадження по справі, деякі організаційно-технічні заходи, а іноді й додаткові слідчі дії (за вказівкою наглядового прокурора, начальника слідчого підрозділу, при задоволенні клопотань обвинувачуваного, його захисника, інших учасників карного судочинства). Однак при традиційній послідовності етапів розслідування всі ці можливі додаткові дії за своїм характером і завданням не повинні бути спрямовані на досягнення якісно нових, що істотно відрізняються від уже досягнутих результатів розслідування» [3, с. 356]. На сьогодні сторона захисту після пред'явлення обвинувачення та ознайомлення з матеріа-

лами кримінального провадження всі питання, що входять в її компетенцію, вирішує у судовому розгляді, а не на досудовому слідстві. Тому заключного етапу розслідування, на нашу думку, не може бути як з процесуальної, так і з криміналістичної точки зору.

Базуючись на аналізі думок науковців з урахуванням даних судово-слідчої практики, криміналістичної характеристики злочину та за результатами вивчення матеріалів кримінальних проваджень виділимо такі типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування заподіяння тілесних ушкоджень, вчинених неповнолітніми:

1. В наявності достатні дані про подію злочину, підозрюваного або групу підозрюваних затримано на місці вчинення злочину, потерпілий звернувся із заявою до органів поліції та може надати інформацію про подію, є свідки та очевидці (15 % випадків за результатами вивчення матеріалів кримінальних проваджень).

2. В наявності достатні дані про подію злочину, підозрюваний або група осіб втекли з місця події, але потерпілий та свідки (очевидці) знайомі з підозрюваними та прямо вказують на їх можливе місцезнаходження та надають іншу інформацію про них (18 %).

3. В наявності достатні дані про подію злочину, підозрюваний або група осіб втекли з місця події, є інформація від свідків (очевидців) та потерпілого про ознаки злочинців, але їх місцезнаходження невідомо (33 %).

4. Інформація про подію злочину надійшла від потерпілого, на його тілі та одязі ознаки нанесення тілесних пошкоджень, підозрюваний або група з місця події зникли, відсутня будь-яка інформація про них та їх місцезнаходження невідоме, відсутні свідки (очевидці) (30 %).

5. Подія злочину відбулася в минулому, інформація про подію надійшла до органів поліції від потерпілого або свідків (очевидців) чи виявлена безпосередньо органами слідства або оперативними підрозділами, дані про підозрюваних можуть бути або повними (особа відома) або частковими (є опис зовнішності, встановлено їх друзів, знайомих) (4 %).

Як зазначалось вище, подальший етап починається з прийняття слідчим рішення про оголошення повідомлення особі про підозру і закінчується пред'явленням обвинувачення, коли сформовано доказову базу та вирішено всі завдання розслідування. Його завдання, перш за все, спрямовані на доказування вини підозрюваного, виявлення співучасників злочину та всіх епізодів злочинної діяльності. На думку Р.С. Белкіна, основною метою цього етапу є «розгорнуте, послідовне, методичне доказування» [12, с. 261]. Якщо злочинця знайдено та зібрано достатньо доказів для притягнення його до відповідальності, то на наступному етапі розслідування «здійснюється скрупульозна перевірка підстав обвинувачення, виявляються всі учасники та всі епізоди злочинної діяльності, вивчаються усі зв'язки між елементами складу злочину, встановлюються в усій повноті можливі причини й умови, що сприяли злочину» [4, с. 637]. Завдання подальшого етапу він вважав значно більшими, ніж звичайна перевірка та аналіз вже існуючих даних про подію злочину та роль у ньому кожного з учасників. Він вважав одним із завдань подальшого етапу встановлення особи підозрюваного, якщо на початковому етапі це не вдалось зробити. Ми не підтримуємо такої думки і вважаємо, що встановлення підозрюваного є основним та останнім завданням початкового етапу. Як зазначає Л. Я. Драпкін, «після отримання даних, що дають підставу підозрювати конкретну особу у вчиненні злочину та його допиту як підозрюваного, завдання початкового етапу вважаються виконаними» [3, с. 353]. Ми частково погоджуємось з цією думкою, але вважаємо, що допит підозрюваного є однією з основних та важливих слідчих (розшукових) дій вже подальшого етапу.

Подальший етап характеризується вирішенням проблемних ситуацій щодо основних структурних елементів предмета доказування: події та способу вчинення злочину, мети та мотивів, особи злочинця тощо. Доказова інформація, що знаходиться у розпорядженні слідчого, дозволяє з достатньою впевненістю відповісти на основні питання, що більшою мірою визначали проблемність початкового етапу. «Відомості, що перебувають у розпорядженні слідчого, на наступному етапі відрізняються більш значним обсягом (кількісний критерій), а їх зміст – логічною впорядкованістю, більшою конкретністю, розмаїтістю процесуальних джерел, цілеспрямованістю й доказовою надійністю (якісні критерії). Всі ці властивості доказової інформації дають можливість перейти від евристичного (імовірного, багатoversійного, нерідко інтуїтивного) до дискурсивного (послідовного, побудованого на логічних висновках, отриманих з накопичених у справі доказів) варіанта розслідування» [3, с. 354]. Таким чином, основною ознакою подальшого

етапу є процес доказування, що здійснюється шляхом інформаційного розгортання вже наявних вихідних даних до джерел нових або додаткових відомостей, а від них – до встановлення фактів і обставин, що мають значення для кримінального провадження.

На подальшому, як і на початковому, етапі розслідування кількість і послідовність проведення слідчих (розшукових) дій залежить від слідчих ситуацій. Вивчення кримінальних справ про тілесні ушкодження, проведене В. Г. Дрозд, надало їй змогу визначити такі слідчі ситуації, що формувалися на подальшому етапі: «1. Особа, яка заподіяла тілесні ушкодження встановлена, затримана і щодо неї збирають докази для доведення винуватості (86,3 %). 2. Особа, яка вчинила злочин, не встановлена. По справі організована взаємодія слідчого з оперативними підрозділами органу внутрішніх справ. Планувалося проведення тактичних операцій по встановленню підозрюваного (5,9 %). 3. Психічне або інше важке захворювання підозрюваного (обвинуваченого) перешкоджало закінченню провадження по кримінальній справі (19,6 %). 4. Розслідуванню по кримінальній справі чинилася активна протидія (7,8 %): з боку злочинця – 52,9 %, його близьких – 33,3 %, знайомих – 15,7 %» [13, с. 100].

Також базуючись на матеріалах вивчення судово-слідчої практики, К. В. Бахчев виокремлює типові слідчі ситуації подальшого етапу розслідування хуліганства, вчиненого неповнолітніми: «1) неповнолітньому хулігану пред'явлено підозру, він дає правдиві показання та співпрацює зі слідством – 24 %; 2) неповнолітньому хулігану пред'явлено підозру, він відмовляється від дачі показань та не визнає свою вину, а доказової бази недостатньо до повного її доведення – 17 %; 3) неповнолітньому хулігану пред'явлено підозру, він дає неправдиві показання та не визнає свою вину, а доказової бази недостатньо до повного її доведення – 42 %; 4) неповнолітньому хулігану пред'явлено підозру, він дає неправдиві показання та не визнає свою вину, а доказової бази достатньо до повного її доведення – 13 %; 5) інші – 4 %» [14, с. 122–123].

На нашу думку, слідчі ситуації подальшого етапу розслідування формуються залежно від достатності доказової інформації та від лінії поведінки особи підозрюваного, а саме ступеня визнання чи невизнання своєї провини. Зважаючи на означене вище та спираючись на результати аналізу матеріалів кримінальних проваджень щодо заподіяння тілесних ушкоджень, учинених неповнолітніми, типові слідчі ситуації подальшого етапу розслідування можна визначити таким чином:

1. Підозрюваний не визнає свою провину у вчиненні злочину, відмовляється надавати будь-яку інформацію або надає неправдиві свідчення, активно чи пасивно протидіє слідству.

2. Підозрюваний частково визнає свою провину у вчиненні злочину, тілесні пошкодження на потерпілому пояснює випадковістю, вчинення їх у стані самооборони чи сильного душевного хвилювання, ненавмисно, замовчує мотиви та мету вчинення злочину, частково перекладає провину на потерпілого.

3. Підозрюваний повністю визнає свою провину у вчиненні злочину, надає повну інформацію, щиро кається, співпрацює зі слідством.

Висновок. Підсумовуючи, слід зазначити, що визначення етапів розслідування та типових слідчих ситуацій заподіяння тілесних ушкоджень, учинених неповнолітніми, має суттєве значення як для теорії криміналістики, так і для практики розслідування кримінальних правопорушень. Визначення комплексу слідчих (розшукових) дій для вирішення визначених вище слідчих ситуацій є перспективним напрямом подальших наукових пошуків.

Бібліографічні посилання

1. *Лузгин И. М.* Расследование как процесс познания. Москва: Изд-во ВШ МВД СССР, 1969. 102 с.
2. *Гавло В. К.* Проблемы теории и практики криминалистической методики расследования преступлений: автореф. дисс. на соиск. ученой степени д-ра юрид. наук: спец. 12.00.09. М., 1988. 32 с.
3. Криминалистика: учеб. для вузов / И. Ф. Герасимов, Л. Я. Драпкин, Е. П. Ищенко и др.; под ред. И. Ф. Герасимова, Л. Я. Драпкина. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Высш. шк., 2000. 672 с.
4. *Белкин Р.С.* Курс криминалистики: учебн. пособие для вузов. 3-е изд., доп. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2001. 837 с.
5. *Возгрин И. А.* Криминалистическая методика расследования преступлений. Минск: Высш. школа, 1983. 215 с.

6. Филиппов А. Г. Этапы расследования преступлений как категория криминалистической методики. *Проблемы первоначального этапа расследования: сб. науч. трудов ТВШ МВД СССР*. Ташкент, 1986. 148 с.
7. Волобуев А. Ф. Загальні положення криміналістичної методики: лекція. Харків: Ун-т внутр. справ, 1996. 36 с.
8. Лузгин И. М. Методологические проблемы расследования. Москва: Юрид. лит., 1973. 127 с.
9. Криминалистика: учебник / отв. ред. Н. П. Яблоков. Москва: Юристъ, 1999. 718 с.
10. Советская криминалистика. Методика расследования отдельных видов преступлений / В. К. Лисиченко, В. И. Гончаренко, М. В. Салтевский и др.; под ред. В. К. Лисиченко. Киев: Вища школа, 1988. 405 с.
11. Логінова В. В. Основні положення методики розслідування заподіяння тілесних ушкоджень: дис. ... канд. юр. наук: 12.00.09. Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2012. 224 с.
12. Белкин Р. С. Курс советской криминалистики: в 3-х т. Москва, 1979. Т. 3.
13. Дрозд В. Г. Організаційні і тактичні особливості розслідування умисних тяжких тілесних ушкоджень: дис. ... канд. юр. наук: 12.00.09. Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2009. 202 с.
14. Бахчев К. В. Розслідування хуліганства, вчиненого неповнолітніми: дис. ... канд. юр. наук: 12.00.09. Дніпропетровський університет внутрішніх справ. Дніпро, 2017. 244 с.

Надійшла до редакції 26.09.2018

SUMMARY

Karpenko R. V. Characteristics of the investigation stages of infliction of bodily injuries committed by minors. In the article, based on the analysis of the opinions of scientists on the concept and essence of the scientific category «stages of the investigation», the actual understanding of the content of this concept is formulated. The essence and tasks of the initial and subsequent stages of the investigation into the infliction of bodily injuries committed by minors have been determined. Based on the analysis of the practice of investigation of crimes, typical investigative situations are identified for each stage of the investigation into the infliction of bodily injuries committed by minors.

It was established that the initial stage is characterized by insufficient informativeness and short-term character, which forms its tasks and functions, the implementation of which provides the basis for further successful investigation as a whole. On the basis of an analysis of the opinions of scientists and the provisions of the current criminal procedural law, it can be argued that the initial stage of the investigation commences from the moment when the criminal police informs the police about the commission of a criminal offense and ends with the detention of a person and the announcement of a suspicion to him. From the forensic point of view, sufficient evidence has to be gathered at the moment that the person is involved in the commission of a crime. The next stage of the investigation continues until the investigator, the prosecutor believes the evidence gathered during the pre-trial investigation is sufficient for the purpose of drawing up the indictment. From the forensic point of view, all possible investigative actions must be carried out, the results of all expert examinations are obtained, and evidence base is fully formed. It is noted that the final stage in the current system of criminal proceedings can not exist.

Investigative situations of the next stage of the investigation are formed depending on the sufficiency of the evidence and on the behavior of the suspect, in particular the degree of recognition or non-recognition of his guilt. As a conclusion, it is noted that the definition of the stages of investigation and typical investigative situations causing bodily harm inflicted by minors has a significant meaning both for the theory of criminalistics and for the practice of investigating criminal offenses.

Keywords: *stages of investigation, juvenile, bodily injury, initial stage, further stage, investigation situations.*